

УДК 342.351.746.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.85>

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ

Подорожна Т.С.,

докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри теорії держави та права
Львівського торговельно-економічного університету
ORCID: 0000-0003-0502-950X

Подорожна Т.С. Інформаційна безпека людини в системі національної безпеки: виклики та загрози.

У статті досліджено проблеми інформаційної безпеки людини як складової національної безпеки. Зазначено, що метою формування та розвитку інформаційного суспільства в Україні є підвищення якості життя громадян, забезпечення конкурентоспроможності держави, розвиток економічної, соціально-політичної, культурної й духовної сфер життя суспільства, вдосконалення системи державного управління на основі використання інформаційних і телекомунікаційних технологій. Електронна держава, що розвивається, закріплює і природні права людини, і позитивні права, які безпосередньо встановлюють правила поведінки у складних інформаційних відносинах. При цьому в поняття інформаційних прав і свобод ми вкладаємо такий зміст: сукупність правочинів різних суб'єктів в інформаційній сфері, а саме у сфері пошуку, отримання, передачі, провадження й поширення інформації, застосування інформаційних технологій та забезпечення захисту інформації. З огляду на це, пріоритетне завдання забезпечення сприятливого правового режиму інформаційних прав і свобод має вирішуватися на рівні національного інформаційного законодавства та сприяти створенню повноцінного міжнародного режиму таких прав. Наголошено, що в одному ряду з такими поняттями, як «безпека», «національна безпека», «інформаційна безпека», знаходиться поняття «інформаційна безпека особистості». При цьому проблема інформаційної безпеки особистості в умовах глобальної інформатизації загострюється з кожним роком, ставлячи перед інформаційним суспільством, законодавцем щораз нові завдання. Відтак, поняття безпеки, інформаційної безпеки стає найважливішою складовою національної безпеки в цілому. Це пов'язано насамперед з тим, що стан досягнення інформаційної безпеки може розглядатися як потреба не тільки держави, а й інших суб'єктів інформаційних відносин: громадян, юридичних осіб, а також технологічних механізмів,

систем, інформаційно-комунікаційних технологій – об'єктів інформаційної безпеки. Зроблено висновок, що одним із першочергових завдань вітчизняного законодавця має стати пошук дієвих механізмів захисту інформаційних прав і свобод. Саме існування електронної держави має давати можливість суб'єктам інформаційних відносин захистити свої права й інтереси. При реалізації інформаційних прав і свобод важливо, якою мірою галузеве законодавство відповідає реаліям суспільних відносин у тій чи іншій сфері. Зрештою, інформаційне право має прагнути такого рівня свого розвитку, коли про конкретні інформаційні права можна судити по закріплених галузевим законодавством гарантіях їх здійснення. Утім, відсутність належної уваги з боку законодавця до проблем інформаційної безпеки особистості безпосередньо стримує процес розвитку інформаційного суспільства, не сприяє повноцінній реалізації інтересів особистості в процесі формування електронної держави. Саме тому, одним із заходів забезпечення здійснення прав і свобод людини та громадянина в інформаційній сфері є підтримання необхідного рівня інформаційної безпеки і безпосередньо такої її складової, як інформаційна безпека людини. Отже, реалізація прав кожної людини в інформаційній сфері визнається однією зі складових інформаційної безпеки. Тому ми вважаємо правильним виокремлення таких складових інформаційної безпеки України, як «інформаційна безпека людини».

Ключові слова: права людини, безпека, право людини на безпеку, інформаційна безпека людини, національна безпека, інтереси людини, національні інтереси, суспільство, держава.

Podorozhna T.S. Human information security in the system of national security: challenges and threats.

The article examines the problems of human information security as a component of national security. It is noted that the goal of the formation and development of the information society in

Ukraine is to improve the quality of life of citizens, ensure the competitiveness of the state, develop the economic, socio-political, cultural and spiritual spheres of society, improve the system of public administration based on the use of information and telecommunication technologies. The developing electronic state enshrines both natural human rights and positive rights that directly establish the rules of behavior in complex informational relations. At the same time, we attach the following meaning to the concept of information rights and freedoms: a set of actions of various subjects in the information sphere, namely in the sphere of searching, receiving, transmitting, conducting and distributing information, using information technologies and ensuring information protection. In view of this, the priority task of ensuring a favorable legal regime of information rights and freedoms should be resolved at the level of national information legislation and contribute to the creation of a full-fledged international regime of such rights. It was emphasized that the concept of "personal information security" is in the same line with such concepts as "security", "national security", "information security". At the same time, the problem of information security of the individual in the conditions of global informatization is becoming more acute every year, putting new tasks before the information society and the legislator every time. Therefore, the concept of security, information security becomes the most important component of national security as a whole. This is primarily due to the fact that the state of achieving information security can be considered as a need not only of the state, but also of other subjects of information relations: citizens, legal entities, as well as technological mechanisms, systems, information and communication technologies - objects information security. It was concluded that one of the primary tasks of the domestic legislator should be the search for effective mechanisms for the protection of informational rights and freedoms. The very existence of the electronic state should enable subjects of information relations to protect their rights and interests. When implementing informational rights and freedoms, it is important to what extent industry legislation corresponds to the realities of social relations in one or another sphere. In the end, information law should strive for such a level of its development, when specific information rights can be judged by the guarantees of their implementation established by industry legislation. However, the lack of due attention on the part of the legislator to the problems of information security of the individual directly restrains the process of development of the information society, does not contribute to the full realization of the interests of the individual in

the process of forming the electronic state. That is why one of the measures to ensure the exercise of the rights and freedoms of a person and a citizen in the information sphere is the maintenance of the necessary level of information security and directly such a component of it as information security of a person. Therefore, the realization of the rights of every person in the information sphere is recognized as one of the components of information security. Therefore, we consider it correct to single out such components of Ukraine's information security as "human information security".

Key words: human rights, security, human right to security, human information security, national security, human interests, national interests, society, state.

Актуальність проблеми дослідження. Сучасний розвиток України неможливий без інтеграції у глобальне інформаційне суспільство, яке немислиме без дієвого механізму захисту основних інформаційних прав і свобод. Сьогодні і на міжнародно-правовому, і на науково-доктринальному рівні визнано, що права людини відіграють основну роль у взаєминах особистості та держави. Проектуючи цю тезу на сучасне інформаційне суспільство, можна з упевненістю говорити про найважливішу роль основних інформаційних прав і свобод у процесі взаємовідносин особистості та держави. При цьому йдеться не тільки про визнання такою державою певної системи інформаційних прав і свобод, але також, що важливіше, про гарантованість за рахунок дієвих механізмів їх захисту.

Інформаційне суспільство – це специфічна форма соціальної організації, в якій нові технології генерування, опрацювання та передавання інформації стали фундаментальними джерелами продуктивності діяльності суспільства і держави.

Спостережувані процеси інтеграції та уніфікації істотно впливають на інформаційні відносини. Під впливом глобалізації інформаційні потоки виходять за рамки національних та інтегруються у світовий інформаційний простір, чому значною мірою сприяє вдосконалення під час інформаційної революції комунікаційних систем і способів використання космічного простору для передачі інформації.

Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства (2000 р.) прямо стверджує, що «інформаційно-комунікаційні технології (IT) є одним із найважливіших чинників, що впливають на формування суспільства XXI століття. Їхній революційний вплив стосується способу життя людей, їхньої освіти і роботи, а також взаємодії уряду і громадянського суспільства [1].

Метою формування та розвитку інформаційного суспільства в Україні є підвищення якості життя громадян, забезпечення конкурентоспроможності держави, розвиток економічної, соціально-політичної, культурної й духовної сфери життя суспільства, вдосконалення системи державного управління на основі використання інформаційних і телекомунікаційних технологій.

Електронна держава, що розвивається, закріплює і природні права людини, і позитивні права, які безпосередньо встановлюють правила поведінки у складних інформаційних відносинах. При цьому в поняття інформаційних прав і свобод ми вкладаємо такий зміст: сукупність правочинів різних суб'єктів в інформаційній сфері, а саме у сфері пошуку, отримання, передачі, провадження й поширення інформації, застосування інформаційних технологій та забезпечення захисту інформації. З огляду на це, пріоритетне завдання забезпечення сприятливого правового режиму інформаційних прав і свобод має вирішуватися на рівні національного інформаційного законодавства та сприяти створенню повноцінного міжнародного режиму таких прав.

Цифровий простір надає людству нові можливості для реалізації прав людини [2; 3], але водночас він створює й умови для обмеження або порушення цих прав [4]. Глобальний інформаційний простір таїть у собі чимало загроз особистої інформаційної безпеки, тим часом в умовах сприятливого інформаційного середовища поряд зі суспільними, публічними інтересами, контрольованими державою має враховуватися й особисте (приватне, інтимне). Концепція інформаційного суспільства має містити визнання статусу особи, суб'єкта інформаційних відносин як визначального елемента всієї «архітектури» такого суспільства. У зв'язку із цим намічається нова небезпечна світова тенденція: соціуми і групи, що володіють великими можливостями щодо доступу до інтернету, можуть стати новою «елітою» з претензією на провідну роль у суспільних процесах. Саме тому активізація та глобалізація інформаційних взаємодій у суспільстві диктують інші, підвищені вимоги до забезпечення інформаційної безпеки людини.

Ступінь наукової розробки проблеми дослідження. В останні десятиліття різні аспекти правовідносин в інформаційній сфері досліджували такі вітчизняні вчені, як О. Барабаш, І. Валюшко, А. Войціховський, В. Вовк, М. Гаврильців, Д. Белов, М. Дмитренко, Т. Кірієнко, В. Нестерович, Н. Пархоменко, Н. Оніщенко, Т. Ткачук, О. Шевчук та інші провідні вітчизняні вчені у цій галузі. Проведений аналіз засвідчує, що у вітчизняній науці накопичено істотний багаж знань з окремих аспектів інформаційної безпеки.

Метою статті є дослідження інформаційної безпеки людини крізь призму захисту її прав і свобод в системі національної безпеки.

Виклад матеріалу. Міжнародно-правові механізми багатостороннього співробітництва у сфері захисту прав людини, вироблені в системі ООН, зараз проходять серйозні випробування на міцність, а їхня цифрова деформація, на думку експертів ООН, «...тільки посилить ризики і непередбачуваність міжнародного середовища» [5]. Можна прогнозувати в майбутньому зростання міжнародно-правових трансформацій у зв'язку з бурхливим розвитком міжнародних цифрових правовідносин. В ООН усвідомлюють неминучість цього процесу і вже продекларовано необхідність нових «гнучких механізмів, за допомогою яких можна буде спрямовувати зміни в позитивне русло, сприяти реалізації Цілей сталого розвитку ООН до 2030 року» [5].

Наявний міжнародно-правовий досвід управління цифровим середовищем показує вразливість міжнародно-правових механізмів захисту прав людини у віртуальному просторі. Потрібно наголосити, що ейфорія від можливостей кібер-простору в контексті забезпечення і захисту прав людини повинна залишитися в минулому. Цифровізація має сприйматися не як самоціль, а як засіб досягнення благополуччя і процвітання сучасного світу [6]. Висловимо ще одне побоювання. Цифрова деформація прав людини та безпорадність міжнародно-правових механізмів їх захисту перегукуються з неприпустимою ідеєю про нібито застарілий «соціальний конструкт» прав і свобод людини, їх невідповідність соціально-економічному і технологічному розвитку, їхню втрату аксіологічної значущості, про «ідеологічно нейтральний інтернет» [7, р. 36]. Із цим не можна погодитися! Навпаки, саме права людини здатні стати лакмусовим папірцем, «уніфікуючою цільовою перспективою» цифрового простору в плані його розвитку й управління.

Інформаційна безпека у XXI сторіччі має надважливе значення. Телебачення, інтернет, соціальні мережі – увесь цей арсенал уже використовується проти України (з огляду на війну в Україні та загарбницькі дії з боку росії). І вражає мільйони людей. Іноді навіть непомітно для них самих. А оскільки соціальні мережі входять у життя наших дітей, ми повинні мати інструменти, як не допустити відвертої пропаганди, агресивної риторики, маніпуляції історичними фактами. Стратегія – один з перших кроків на шляху до таких дієвих інструментів [8].

15 вересня 2021 року Уряд схвалив Стратегію інформаційної безпеки України до 2025 року. Мета прийняття цього рішення – протидія внутрішнім і зовнішнім загрозам інформаційній безпеці, захист державного суверенітету і те-

риторіальної цілісності України, підтримка інформаційними засобами та заходами соціальної й політичної стабільності, оборони держави, забезпечення прав і свобод кожного громадянина. До основних завдань, що потребують вирішення для досягнення поставленої мети, Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні зараховує, зокрема, удосконалення системи державних гарантій конституційних прав людини і громадянина в інформаційній сфері. Результатами реалізації Стратегії мають стати: захищений інформаційний простір; ефективне функціонування системи стратегічних комунікацій; ефективна протидія поширенню незаконного контенту; інформаційна реінтеграція громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях та на прилеглих до них територіях України; підвищення рівня медіакультури та медіаграмотності населення; забезпечення захисту прав журналістів; формування загальнонаціональної ідентичності [8].

Інформаційна сфера являє собою сукупність інформації, інформаційної інфраструктури, суб'єктів, що здійснюють збір, формування, поширення і використання інформації, а також системи регулювання суспільних відносин, що виникають при цьому.

Конституція України встановлює, що визнання, дотримання і захист прав і свобод людини і громадянина – головний обов'язок держави. Гарантії прав і свобод людини і громадянина включають умови, засоби, заходи, спрямовані на забезпечення здійснення, охорону і захист цих прав і свобод [9].

Згідно зі ст. 34 Конституції України «кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір» [9]. У цій же статті зазначено, що «здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя».

Існують й інші права людини, пов'язані з інформацією.

1. Свобода особистого і сімейного життя. Право громадянина не зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, шляхом збирання, зберігання, використання і поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах та організаціях з відомостями про себе (ст. 32 Конституції: «...не допускається збирання, зберіган-

ня, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини»).

2. Таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31 Конституції: «...винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо»).

3. Право громадянина направляти індивідуальні або колективні письмові звернення або особисто звертатися в органи державної влади, органи місцевого самоврядування та до посадових і службових осіб цих органів (ст. 40 Конституції).

4. Право кожного громадянина на достовірну інформацію про стан довкілля (ст. 50 Конституції: «...така інформація ніким не може бути засекречена»).

5. Право кожного на свободу творчості і право доступу до культурних цінностей (ст. 54 Конституції: результати інтелектуальної, творчої діяльності громадянина «ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом») [9].

Варто також враховувати конституційні положення про те, що перерахування в Конституції України основних прав і свобод не має тлумачитися як заперечення або применшення інших загальноновизнаних прав і свобод людини та громадянина. Крім того, у ст. 9 Конституції йдеться про те, що загальноновизнані принципи і норми міжнародного права є складовою частиною національного законодавства. До таких міжнародно-правових норм можна зарахувати насамперед Загальну декларацію прав людини (1948 р.) [10], у якій уперше було відображено інформаційні права і свободи, та Конвенцію Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) [11], яка розвиває положення, що закріплюють інформаційні права і свободи.

Вважаємо, що в одному ряду з такими поняттями, як «безпека», «національна безпека», «інформаційна безпека», знаходиться поняття «інформаційна безпека особистості». При цьому проблема інформаційної безпеки особистості в умовах глобальної інформатизації загострюється з кожним роком, ставлячи перед інформаційним суспільством, законодавцем щораз нові завдання. Відтак, поняття безпеки, інформаційної безпеки стає найважливішою складовою національної безпеки в цілому. Це пов'язано насамперед з тим, що стан досягнення інформаційної безпеки може розглядатися як потреба

не тільки держави, а й інших суб'єктів інформаційних відносин: громадян, юридичних осіб, а також технологічних механізмів, систем, інформаційно-комунікаційних технологій – об'єктів інформаційної безпеки.

Інтереси суспільства в інформаційній сфері полягають у задоволенні всіх її можливих потреб – у забезпеченні права на доступ до інформації, у можливості участі громадянина у правотворчій діяльності, зокрема завдяки розвитку механізмів електронної демократії, у можливості отримання державних та муніципальних послуг в електронній формі, у реалізації права на захист за допомогою механізмів електронного правосуддя тощо. Тим часом процеси впровадження інформаційних технологій, розвитку інформаційного суспільства у всіх його проявах безпосередньо стримуються, часто не підтримуються громадянами через відсутність дієвих механізмів та гарантій забезпечення безпеки особистості.

З огляду на це, видається правильним відокремлювати від загального поняття інформаційної безпеки поняття інформаційної безпеки людини, переносячи акцент із традиційною домінантою – публічними інтересами – у бік вирішення проблеми врахування найважливішого питання захисту інформації, що забезпечує особисту безпеку. Йдеться навіть про так звану інформаційно-психологічну безпеку, стан захищеності свідомості та психічного здоров'я людини, що забезпечує її цілісність як соціального суб'єкта, скільки про можливості адекватної поведінки й особистісного розвитку в умовах несприятливих інформаційних впливів.

Інформаційна безпека – це здатність держави, суспільства, соціальної групи, особистості забезпечити з певною ймовірністю достатні та захищені інформаційні ресурси й інформаційні потоки для підтримання життєдіяльності, сталого функціонування і розвитку, протистояти інформаційним небезпекам і загрозам, негативним інформаційним впливам на індивідуальну та суспільну свідомість і психіку людей, а також на комп'ютерні мережі та інші технічні джерела інформації, виробляти особистісні і групові навички та вміння безпечної поведінки, підтримувати постійну готовність до адекватних заходів в інформаційному протиборстві, незважаючи на те, хто його нав'язав.

Доктрина інформаційної безпеки визначає інформаційну безпеку нашої держави як стан захищеності її національних інтересів в інформаційній сфері, що визначаються сукупністю збалансованих інтересів особистості, суспільства і держави. У наведеному визначенні, на наш погляд, простежується чіткий зв'язок з визначенням безпеки, яке міститься в чинному законодавстві.

Інформаційна безпека є однією зі складових

національної безпеки держави, вона впливає на захищеність національних інтересів України в різних сферах життєдіяльності суспільства і держави. Конституція України використовує термін «національні інтереси» у ст. 18, де йдеться про зовнішньополітичну діяльність України: «Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визначеними принципами і нормами міжнародного права» [9]. Закон «Про національну безпеку України» визначає національні інтереси як життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян [12].

Українська нація перебуває в небезпеці, коли існує загроза її національним інтересам – об'єктивним потребам матеріального й духовного існування як внутрішньоцілісного та самобутнього соціального утворення [13]. На основі національних інтересів в інформаційній сфері формуються стратегічні і поточні завдання внутрішньої й зовнішньої політики держави щодо забезпечення інформаційної безпеки.

Поділ у доктрині інформаційної безпеки національних інтересів в інформаційній сфері на такі елементи, як інтереси особистості, суспільства і держави, можна приймати з певною часткою умовності. Вживання терміна «особистість» у цьому випадку є безсумнівним синонімом поняття «людина», що використовується в нормативних правових актах. Тим більше, що сама доктрина стверджує, що інтереси особистості в інформаційній сфері полягають у реалізації конституційних прав людини і громадянина на доступ до інформації, на використання інформації в інтересах здійснення незабороненої законом діяльності, фізичного, духовного й інтелектуального розвитку, а також у захисті інформації, що забезпечує особисту безпеку.

У зв'язку з вищевикладеним наголосимо, що одним із першочергових завдань вітчизняного законодавця має стати пошук дієвих механізмів захисту інформаційних прав і свобод. Саме існування електронної держави має давати можливість суб'єктам інформаційних відносин захистити свої права й інтереси. При реалізації інформаційних прав і свобод важливо, якою мірою галузеве законодавство відповідає реаліям суспільних відносин у тій чи іншій сфері. Зрештою, інформаційне право має прагнути такого рівня свого розвитку, коли про конкретні інформаційні права можна судити по закріплених галузевим законодавством гарантіях їх здійснення. Утім, відсутність належної уваги з боку

законодавця до проблем інформаційної безпеки особистості безпосередньо стримує процес розвитку інформаційного суспільства, не сприяє повноцінній реалізації інтересів особистості в процесі формування електронної держави. Саме тому, одним із заходів забезпечення здійснення прав і свобод людини та громадянина в інформаційній сфері є підтримання необхідного рівня інформаційної безпеки і безпосередньо такої її складової, як інформаційна безпека людини.

Отже, реалізація прав кожної людини в інформаційній сфері визнається однією зі складових інформаційної безпеки. Тому ми вважаємо правильним виокремлення таких складових інформаційної безпеки України, як «інформаційна безпека людини, суспільства і держави».

Інформаційна безпека особистості – це стан високого ступеня захищеності особистості, за якого гарантується реалізація її прав і свобод в інформаційній сфері та максимально знижено ризик негативного впливу на неї внутрішніх і зовнішніх загроз.

Зазначимо також, що у змісті інформаційної безпеки людини варто виокремити:

– інформаційно-технічну безпеку, під якою розуміється захищеність інформації та підтримуючої інфраструктури від випадкових або навмисних впливів природного чи штучного характеру, що загрожують завданням шкоди власникам або користувачам інформації та підтримуючої інфраструктури;

– інформаційно-ідеологічну безпеку, яку визначають як захищеність особистості від навмисного або ненавмисного інформаційного впливу, що має результатом порушення прав і свобод у сфері створення, споживання та поширення інформації, користування інформаційною інфраструктурою і ресурсами, що суперечить моральним та етичним нормам, чинить деструктивний вплив на особистість, що має негласний (позачуттєвий, неусвідомлений) характер, що впроваджує в суспільну свідомість антисоціальні установки;

– інформаційно-психологічну безпеку особистості як стан захищеності її психіки від дії різноманітних інформаційних чинників, що перешкоджають або ускладнюють формування і функціонування адекватної інформаційно-орієнтовальної основи соціальної поведінки людини (і загалом життєдіяльності в суспільстві), а також адекватної системи її суб'єктивних (особистісних, суб'єктивно-особистісних) відносин з навколишнім світом і самим собою;

– інформаційно-правову безпеку особистості як стан захищеності права людини шукати, одержувати, передавати, виробляти і поширювати інформацію, а також права на недоторканність інформації про приватне життя.

У механізмі захисту інформаційних прав і сво-

бод основними мають стати: механізм самозахисту, механізм досудового (позасудового) оскарження, судовий механізм, механізм адміністративно-правової охорони та захист інформаційних прав і свобод громадянськими організаціями та об'єднаннями.

На шляху створення дієвих механізмів захисту інформаційних прав і свобод, забезпечення інформаційної безпеки особистості національне інформаційне законодавство має брати до уваги і міжнародно-правовий аспект, враховуючи необхідність прийняття чітко визначених зобов'язань у сфері захисту інформаційних прав і свобод, регламентації таких глобальних питань, як транскордонна передача персональних даних.

Висновки. Не зупиняючись детально на відмінностях у трактуванні наведених вище елементів, зазначимо, що спроби їх теоретичного обґрунтування є безумовним доказом складності та багатоаспектності правової категорії «інформаційна безпека людини». Вживання цього поняття, на наш погляд, створить необхідні передумови для подальшого теоретичного розроблення й законодавчого закріплення її елементів. Ухвалення вітчизняного кодифікованого нормативного акта, в якому міг би бути спеціальний розділ, норми якого були б присвячені забезпеченню таких складових інформаційної безпеки, як інформаційна безпека особистості, суспільства і держави, на нашу думку, сприяло б подоланню наявних юридичних перешкод у сфері захисту інформаційних прав людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства від 22.07.2000. *Платформа ефективного регулювання*. URL: <https://regulation.gov.ua/documents/id149711> (дата звернення: 27.02.2024).
2. Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Frank La Rue. Human Rights Council. Seventeenth session. Doc. A/HRC/17/27. 16 May 2011. Para 19–23 and next. URL: https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/A.HRC.17.27_en.pdf (viewed on 27.02.2024).
3. The Promotion, Protection and Enjoyment of Human Rights on the Internet. HRC. Doc. A/HRC/20/L.13 29 June 2012. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/730486?ln=ru> (viewed on 27.02.2024).
4. The United Nations Secretary-General's Roadmap for Digital Cooperation. Ensuring the Protection of Human Rights. May 2020. Doc. A/70/174.

5. Доповідь Групи високого рівня Генерального секретаря ООН по цифровому співробітництву. *Офіц. вебсайт ООН*. URL: <https://www.un.org/en/pdfs/DigitalCooperation-reportfor%20web.pdf> (дата звернення: 27.02.2024).
6. Huppert F., Marks N., Clark A. et al. Measuring Well-being Across Europe: Description of the ESS Wellbeing Module and Preliminary Findings. *Social Indicators Research*. 2008. No. 91 (3). URL: https://www.researchgate.net/publication/24117882_Measuring_Well-being_Across_Europe_Description_of_the_ESS_Wellbeing_Module_and_Preliminary_Findings (viewed on 27.02.2024).
7. Sidorenko E. L., von Arx P. Transformation of Law in the Context of Digitalization: Defining the correct priorities. *Digital Law Journal*. 2021. No. 1. P. 24–38.
8. Уряд схвалив Стратегію інформаційної безпеки до 2025 року. *Урядовий портал*. 2021. 15 верес. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-shvaliv-strategiyu-informacijnoyi-bezpeki-do-2025-roku> (дата звернення: 27.02.2024).
9. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.02.2024).
10. Загальна декларація прав людини : міжнар. док. від 10.12.1948 / ООН. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 27.02.2024).
11. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) : міжнар. док. від 04.11.1950. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 27.02.2024).
12. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 27.02.2024).
13. Матета О.А. Категорія «національні інтереси» як складова національної безпеки України. *Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ)*. Харків, 2020. С. 315–317. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/443904d2-e74a-4a92-b63d-f65b6216501b/content> (дата звернення: 27.02.2024).